

Esriptures i llengües del Pròxim Orient Antic i de la Mediterrània a l'Antiguitat

Agnès Garcia-Ventura
25 de setembre de 2014
Universitat Autònoma de Barcelona

Escripcions i llengües del Pròxim Orient i de la Mediterrània a l'Antiguitat

1) Escripcions i suports

2) Egipte

- Els sistemes d'escriptura
- Fases de l'escriptura i de la llengua

3) Mesopotàmia

- El naixement de l'escriptura
- 3000 anys d'escriptura cuneïforme
 - El cuneïforme alfabètic: Persèpolis i Ugarit

4) L'Egeu

- Els inicis de l'escriptura alfabètica
- Linial A i linial B

1. Escriitures i suports

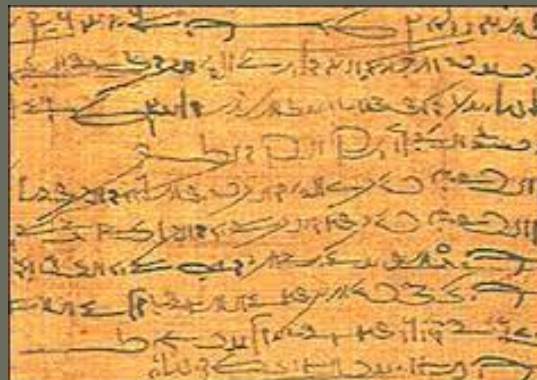
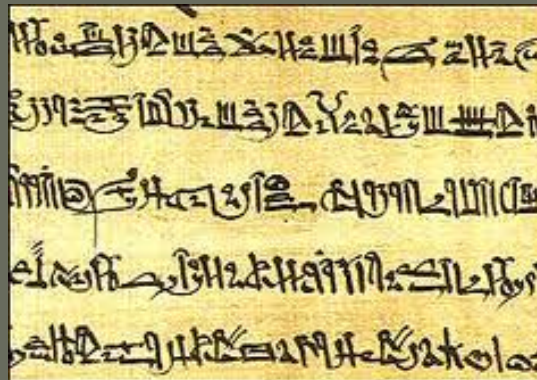
- Escriitura / llengua
- Tipus d'escriitures
 - Monumental
 - Cursiva
- Suports
 - Argila / Òstracon
 - Papir
 - Pedra o mineral / Metall
 - Fusta / Cera
 - Os / Pergamí

1. Escriitures i suports: **valors dels signes**

- **Logogrames**
- **Fonogrames**
 - Sil·labes / Lletres (consonants i vocals)
- **Classificadors**
 - no es llegeixen, atribueixen la paraula a un camp semàntic
- **Glosses fonètiques** o determinatius
 - no es llegeixen, ajuden a saber quina és la lectura correcta del signe: la **polifonia** dels signes

2. Egipte: els sistemes d'escriptura

- Jeroglífica
des de 3200-
3000 a.n.e.
- Hieràtica
des de 2500 a.n.e.
- Demòtica
des de 700-500 a.n.e.

2. Egipte: fases de l'escriptura i de la llengua

- **Període Predinàstic: 3200-3000 a.n.e.**
 - Etiquetes d'os (o argila) d'Abydos (Alt Egipte) = primers jeroglífics

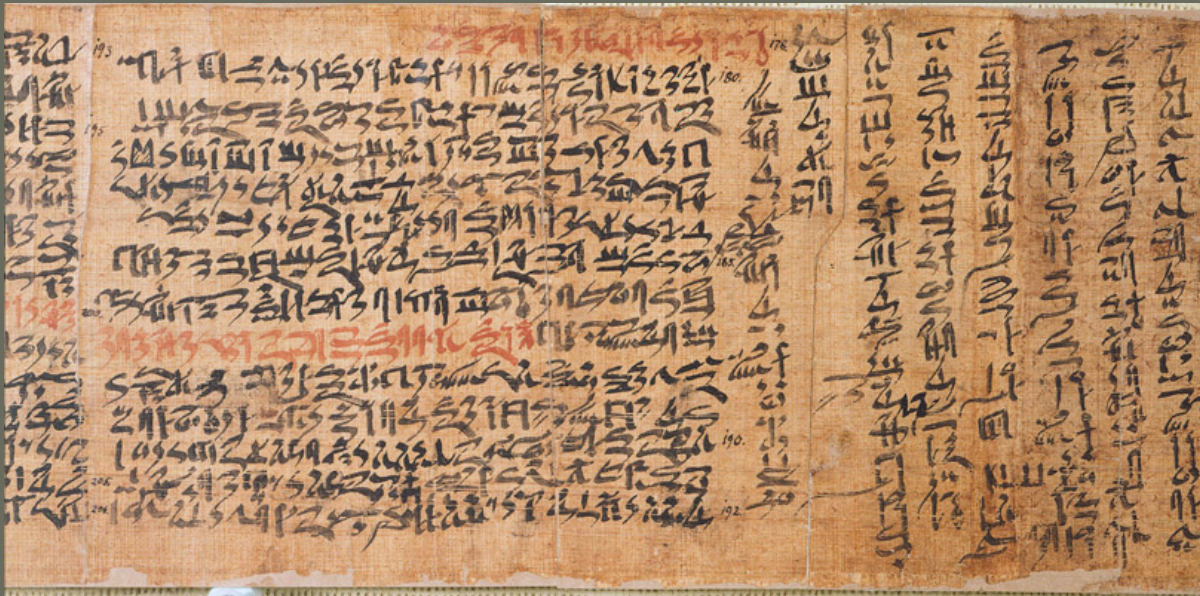

- **Egipci antic o arcaic: 3050-2300 a.n.e.:**
Textos de les piràmides

Piràmide d'Unas a Saqqara
(ca. 2350 a.n.e.)

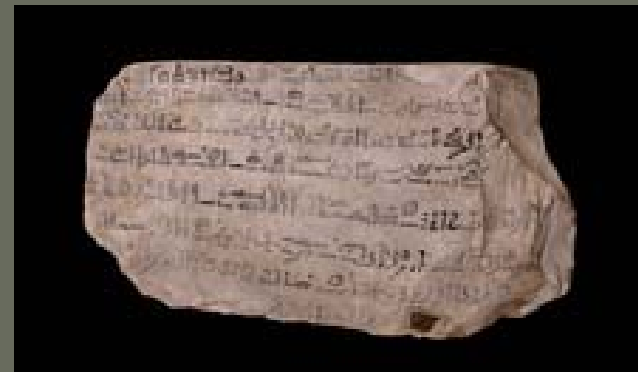
2. Egipte: fases de l'escriptura i de la llengua

Conte de Sinuhé
en hieràtic (papir
del museu de
Berlin, ca. 1900
a.n.e.)

Estela funerària
(dinastia XIX)

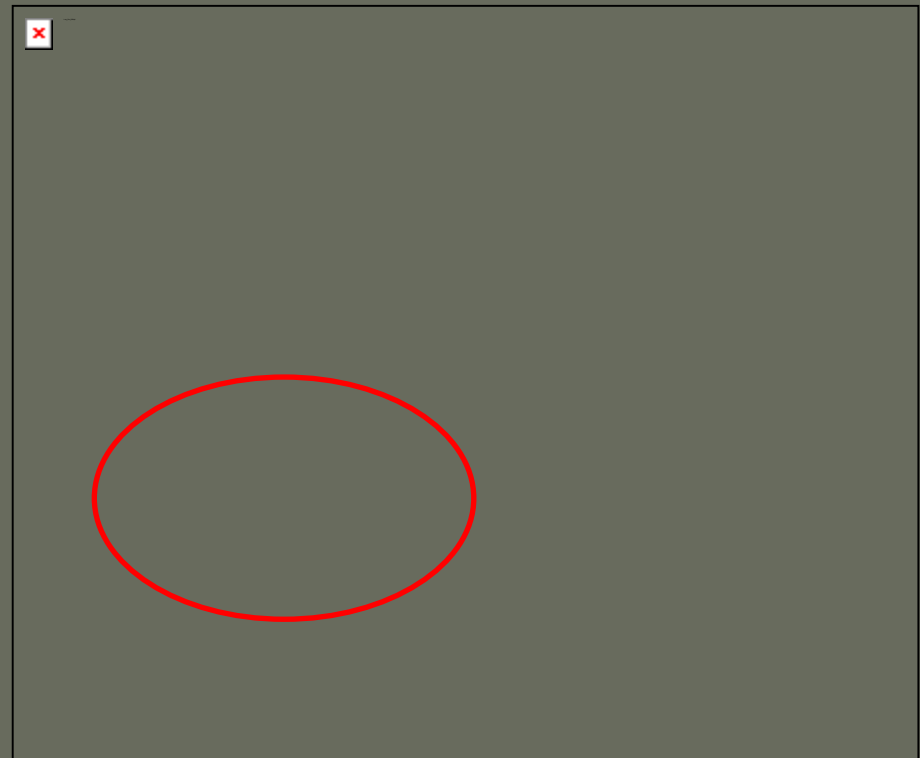
Ostrakon (dinastia XIX)
còpia escolar del Conte de Sinuhé

3. Mesopotàmia: marc geogràfic i cronològic

3. Mesopotàmia: el naixement de l'escriptura

- Proto-escriptura: *bullae* i fitxes
 - Període Uruk Antic: 3500-3200 a.n.e.

3. Mesopotàmia: el naixement de l'escriptura

- Primeres tauletes: escriptura cuneïforme arcaica
 - Període Uruk Tardà: 3200-2900 a.n.e.

3000 anys d'escriptura cuneïforme

- Període **Protodinàstic** (I, II, **III**) – **2900-2350 a.n.e.**

- Signes logogràfics (paraules) i sil.labogràfics (síl.labes)
- Textos escrits majoritàriament en **sumeri**
- Textos administratius / llistes lexicals

Llengües del cuneïforme

- Sumeri
 - isolada
 - + logogrames
- Acadi
 - semítica
 - + sil·labogrames
- Hitita
 - indoeuropea
 - logogrames i sil·labogrames
- Altres: elamita, hurrita, ugarític, persa,...

3000 anys d'escriptura cuneïforme

- Dinastia / Imperi d'Akkad – 2350-2200 a.n.e.

Sargon & Naram-Sin

- Textos escrits en **acadi** majoritàriament
- Textos
 - Administratius
 - Literaris-votius
 - Mites per escrit
 - Inscripcions reials
 - cartes
 - Escolars

3000 anys d'escriptura cuneïforme

- Període Neosumeri o Tercera Dinastia d'Ur – 2100-2000 a.n.e.
 - Centralització estatal, burocràcia
 - Sobres i segells →
 - Textos escrits majoritàriament en sumeri

Inscripcions reials
(Gudea)
i dipòsits de fundació
(Shulgi)

3000 anys d'escriptura cuneïforme

- Període **Paleoassiri** – 2000-1800 a.n.e.
 - Comerç Assur – Kanesh
 - Textos en acadi

Correspondència privada entre els mercaders i les famílies

3000 anys d'escriptura cuneïforme

- Període **Paleobabilònic** 1900-1600 a.n.e.
 - Hammurabi (1792-1750 a.n.e.)
 - Textos en acadi

Endevinació i presagis amb models de fetges

El cuneïforme alfabètic: Persèpolis i Ugarit

Ugarit, Ca. 1300-1200 a.n.e. (KTU 1.1000)

Persèpolis, inscripció Darius I, ca. 500 a.n.e. (època aquemènida)

4. L'Egeu: els inicis de l'escriptura alfabètica

- Sorgeix l'escriptura alfabètica grega (750-730 a.n.e.)
- Contactes / Orígens: alfabet fenici?

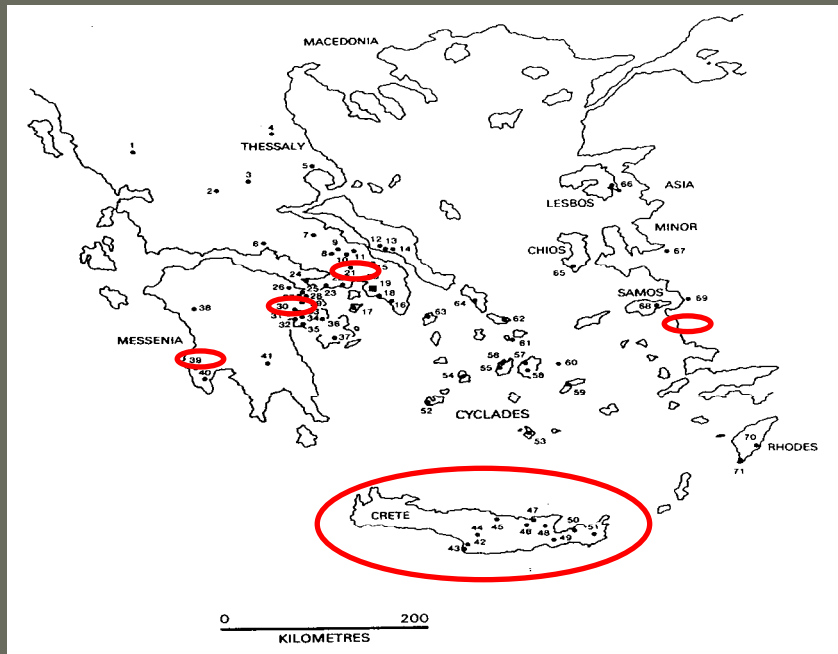

Copa de Néstor, Pitecusa (Illa d'Ischia)

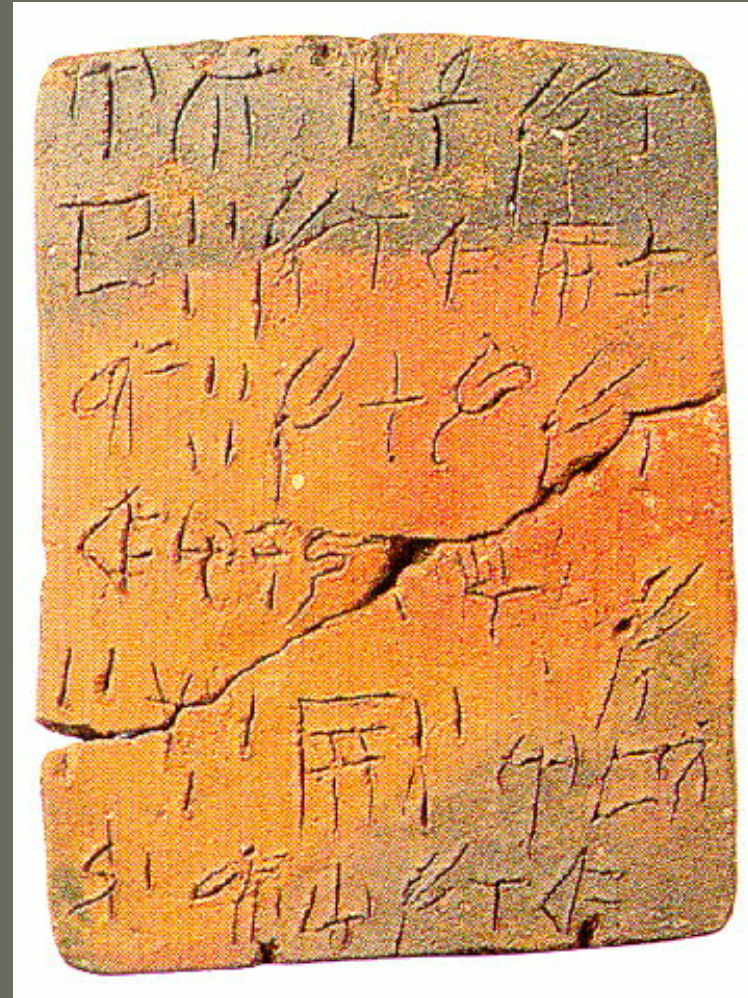

Inscripció en un vas del mestre de Dypilon

4. L'Egeu: linial A i linial B

Linial A – Chania (Creta) – ca. 1450 a.n.e.

Linial B – Knossos (Creta) – ca. 1350 a.n.e.